

- Standarder geografisk informasjon

SOSI Generell objektkatalog

Løsmassegeologi – Utkast

Høringsversjon

Versjon 5.0 – januar 2026

Kartverket

Innholdsfortegnelse

1	<i>Orientering og introduksjon</i>	5
2	<i>Historikk og status</i>	6
2.1	Kortfattet endringslogg	8
3	<i>Omfang</i>	9
3.1	Omfatter	9
3.2	Målsetting	9
3.3	Bruksområde	9
4	<i>Normative referanser</i>	10
5	<i>Definisjoner og forkortelser</i>	11
5.1	Definisjoner	11
5.2	Forkortelser	14
6	<i>Generelt om fagområdet</i>	15
7	<i>Applikasjonsskjema</i>	16
7.1	Introduksjon	16
7.2	Grafisk beskrivelse av applikasjonsskjema	16
7.3	Tekstlig beskrivelse av applikasjonsskjema	24
	«FeatureType» AnkringOmr	24
	«FeatureType» AvsetningRateFlate	24
	«FeatureType» BunnfellingOmr	24
	«FeatureType» BunntypeHardhet	25
	«FeatureType» GravbarhetFlate	25
	«FeatureType» GrunnGassOmr	25
	«FeatureType» HavdypFlate	26
	«FeatureType» HavdypPkt	26
	«FeatureType» KornstrFlate	26
	«FeatureType» LøsmasseAndrePkt	27
	«FeatureType» LøsmasseFlate	27
	«FeatureType» LøsmasseFlateSkjult	27
	«FeatureType» LøsmasseGrense	28
	«FeatureType» LøsmasseGrenseSkjult	28
	«FeatureType» LøsmasseKornstørrelsePkt	28
	«FeatureType» LøsmasseMarinGrense	29
	«FeatureType» LøsmasseMarinGrenseFlate	29
	«FeatureType» LøsmasseMarinGrensePkt	29
	«FeatureType» LøsmasseOverflateEgenskapPkt	30
	«FeatureType» LøsmasseTypePkt	30
	«FeatureType» LøsmasseObsPkt	31
	«FeatureType» LøsmasseOverflateform	31
	«FeatureType» LøsmasseOverflateformLinje	31
	«FeatureType» LøsmasseOverflateformPkt	32
	«FeatureType» LøsmassePrøvePkt	32
	«FeatureType» MarinDataLinje	32
	«FeatureType» MarinDataPosisjon	33
	«FeatureType» MaringeolEnhet	33
	«FeatureType» MaringeolEnhetPkt	34
	«FeatureType» MaringeolObsLinje	34
	«FeatureType» MaringeolObsPkt	34
	«FeatureType» MarinLandskap	35

«FeatureType» MarinLandskapsgrense	35
«FeatureType» MarinSedMiljøFlate	35
«FeatureType» MarinSkjellsandOmr	36
«FeatureType» MektighetFlate	36
«FeatureType» SkredStratigrafiPkt	36
«FeatureType» StratigrafiPkt	37
«CodeList» AndreKvSymbol	37
«CodeList» Ankringsforhold	38
«CodeList» AnnetKvTema	38
«CodeList» AvsetnRate	38
«CodeList» Bunntype	38
«CodeList» Gravbarhet	38
«CodeList» GrunnGass	39
«CodeList» GrunnvannPotensial	39
«CodeList» InfiltrasjonPotensial	39
«CodeList» KvFormFlatetype	39
«CodeList» KvFormLinjetype	39
«CodeList» KvFormPunktttype	40
«CodeList» LandskapType	40
«CodeList» LøsmasseAvvikKartdata	40
«CodeList» LøsmasseKornstørrelse	40
«CodeList» LøsmasseOverflateType	40
«CodeList» Løsmasstype	41
«CodeList» MarinGrenseRegType	41
«CodeList» MarinGrenseType	41
«CodeList» MuligMarinLeire	41
«CodeList» Prosjekthensikt	41
«CodeList» Sedimentasjonsmiljø	42
«CodeList» SedKornstørrelse	42
«CodeList» Skjellsandvurdering	42
8 Bibliografi.....	43

Lisens

Denne standarden er gitt ut under [norsk lisens for offentlige data \(NLOD\)](#).

Du har lov til:

- å kopiere og tilgjengeliggjøre
- å endre og/eller sette sammen med andre datasett
- å kopiere og tilgjengeliggjøre en endret eller sammensatt versjon
- å benytte datasettet kommersielt

På følgende vilkår:

- at du navngir lisensgiver slik lisensgiver ber om, men ikke på en måte som indikerer at disse har godkjent eller anbefaler deg eller din bruk av datasettet
- at du ikke bruker dataene på en måte som fremstår som villedende, og heller ikke fordreier eller uriktig fremstiller dataene

Med den forståelse:

- at data som inneholder personopplysninger og er taushetsbelagt ikke er omfattet av denne lisensen og ikke kan viderebrukes
- at lisensgiver fraskriver seg ethvert ansvar for informasjonens kvalitet og hva informasjonen brukes til

1 Orientering og introduksjon

Dette fagområdet omhandler Løsmassegeologi, som er ett av flere fagområder i SOSI Del 2 Generell objektkatalog. Et fagområde i den generelle objektkatalogen skal inneholde en mest mulig fullstendig modell for fagområdet. Fagområdene er utgangspunktet for utarbeidelse av produktspesifikasjoner. En produktspesifikasjon vil ta utgangspunkt i den generelle objektkatalogen og spesifisere i detalj hvilke objekttyper, egenskaper og forhold som skal være med i spesifikasjonen.

Denne standarden er en ny hovedversjon og har derfor fått versjonsnummer 5.0. Den implementerer reglene i «SOSI Regler for UML-modellering 5.1».

Historikk og status

Første versjon av en standardisert beskrivelse av innholdet i et løsmassekart utgitt av Norges geologiske undersøkelse (NGU) var en intern NGU-rapport fra 1993. SOSI-standarden om løsmassegeologi ble etter dette utviklet gradvis gjennom erfaringene man gjorde under utarbeidelse av digital løsmasseinformasjon for lokal forvaltning frem til årtusenskiftet. Til gjeldende versjon er flere forbedringer av definisjoner på geologiske termer og presisering av begrep blitt gjort.

Løsmassekart (kvartærgeologiske kart) er viktig grunnlagsinformasjon som brukes til flere formål i samfunnet, blant annet til beslutninger om arealbruk, samfunnssikkerhet, miljøhensyn, formidling og forskning. Kartene viser løsmassedata lagret som datasett i Nasjonal løsmassedatabase som forvaltes av NGU.

Data i Nasjonal løsmassedatabase viser utbredelsen av løsmassetyper (også benevnt jordarter), landformer og andre geologiske observasjoner i det norske landskapet. Løsmassetypene er klassifisert etter deres dannelsesmåte og viser hvilke løsmassetyper som dominerer i terrengoverflaten, dvs. de øverste par meter. Det er viktig å være klar over at andre løsmassetyper kan opptre i dypet. Dataene viser også arealer med fjell uten løsmassedekke. Løsmassetypene angis som fargede flater (polygoner/arealer).

Linjesymboler viser landformer slik som raviner, skredkanter, eskere mm. Punktsymboler brukes for å angi for eksempel fjellblotninger og løsmassetyper med begrenset utbredelse, kornstørrelser, mindre landformer mm. Et datasett i Nasjonal løsmassedatabase består av tre ulike geometrityper; polygoner (flater), linjer og punkter i det samme geografiske området.

I de fleste tilfeller er de landbaserte polygonene av tekniske årsaker avgrenset av en fiktiv delelinje litt ut i vanndekte arealer. I enkelte områder eksisterer det i dette datasettet også løsmassepolygoner fra vanndekte arealer. Generelt finnes marine datasett over løsmasser og landformer i marine kart med egne produktspesifikasjoner og dataleveranser.

Versjo n	Dato	Utført av	Grunnlag for endringen
2 / 2.1	1994-1		Løsmasserelaterte objekter, sporadisk representert under forskjellige kapitler.
2.2	1995-02	Per Ryghaug, NGU	Noe mer utarbeidet i forbindelse med utviklingen av standard for råstoffutvinning som eget kapittel.
2.2.1	1996/97	NGU/SOSI – arb.gr 6	Justeringer, feilrettinger i råstoffutvinningsstandarden.
3.0	1997-06	NGU/SOSI – arb.gr 6	Forslag til standard for løsmassedata. Justeringer og tillegg.
3.1	1999-10	NGU/SOSI – arb.gr 6	Justeringer og tillegg.
3.2	2000-06	NGU/SOSI – arb.gr 6	Ingen endringer i innhold.
3.3	2001-07	NGU/SOSI – arb.gr 6	Noen få tillegg og mindre justeringer. Endring av objekttypenavn og forklaringer. Feilretting.
3.4	2002-09	NGU/SOSI – arb.gr 6	
4.0	2006-11	SOSI – arb.gr 6/NGU og SOSI-sekretariat	Ny utforming av standarden.

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast

4.1	2011-02	SOSI sekretariatet	UML-modeller overført fra Rational Rose til Enterprise Architect. Fortsatt mange feil i modellen. Dokument ikke oppdatert. Versjonen er ikke offisielt publisert.
5.0	2016-01	NGU	Utkast til revisjon av standarden basert på UML-modellen i versjon 4.1. Noe supplement av objekttyper og nye verdier i kodelister. Modell oppdatert og feilfri sett i forhold til nye krav til UML-modellering.
5.0	2026-01	NGU	Ny offisiell versjon av SOSI-standard for Løsmassegeologi. Modell oppdatert iht. «SOSI Regler for UML-modellering 5.1». Oppdateringer av objekttyper, egenskaper og kodelister. Alle kodelister er lagt inn som eksterne kodelister i modellen og finnes i registeret for SOSI kodelister i Geonorge.

Aktuell ansvarlig:

Statens kartverk

Standardiseringssekretariatet
Kartverksvn. 21, 3511 HønefossTlf 32118000
standardiseringssekretariatet@kartverket.no**Faglig ansvarlig:**Norges geologiske undersøkelse
Geomatikk
Leiv Eirikssons vei 39, 7040 TrondheimTlf 73904000
geomatikk@ngu.no

Kortfattet endringslogg

I forbindelse med revisjonen av denne fagstandarden har fokuset vært på oppdateringer og utvidelser i objekttyper, egenskaper og kodelister i tillegg til tilpasning til «SOSI Regler for UML-modellering 5.1». Det er gjort en omfattende omstrukturering og oppdatering i Nasjonal løsmassedatabase, og det er tilrettelagt for nye leveranser av løsmassedata på regionalt, lokalt og detaljert nivå. Flere objekttyper, egenskaper og kodelister har endret navn i denne versjonen; tidligere navn som hadde «losmasse» eller «losm» i seg er endret til «løsmasse».

Alle kodelister for løsmassegeologi er blitt lagt inn som eksterne kodelister i modellen. Disse kodelistene forvaltes av NGU og er lagt inn i registeret for SOSI kodelister i Geonorge. Geometritypene punkt, linje og flate er blitt erstattet av de tilsvarende internasjonale termene GM_Point, GM_Curve og GM_Surface.

Kartleggingen i norske hav- og kystområder, blant annet kartleggingsprogrammet Mareano og marine grunnkart i kystsonen, har hatt betydning for oppdateringen av innholdet i denne fagstandarden. Mareano er et kartleggingsprogram som samler kunnskap om dyp, bunnforhold, naturtyper og forurensing i norske kyst- og havområder. Den maringeologiske kartleggingen har resultert i behov for nye objekttyper, egenskaper og kodelister i denne fagstandarden. Samtidig er det flere elementer i standarden som benyttes både for kartlegging på land og i sjø.

Omfang

Omfatter

Spesifikasjonen beskriver areal, avgrensninger og punktobservasjoner knyttet til kvartærgeologisk kartlegging i Norge både på land og i sjøen. Spesifikasjonen er ment å gjelde for hele fastlandet i tillegg til marine løsmasser, og er uavhengig av målestokker.

Målsetting

Det kvartærgeologiske kartet har eksistert i mange år, og funnet sin standardiserte uttrykksform og sitt innhold. Fokuset har vært på å modellere virkeligheten i stedet for kartproduktet, og det har medført justeringer av standarden. Mer detaljert arbeid i tett befolkede områder i forbindelse med skredrelatert kartlegging, krever også utvidelser av standarden. Det er også aktuelt med flere utvidelse for beskrivelse av sedimentene i fjorder og på kontinentalsokkelområdene. Flere forbedringer av definisjoner på geologiske termer og presisering av begrep har blitt gjort og er fortsatt en naturlig videreutvikling.

Bruksområde

Formålet har vært å fremskaffe en helhetlig spesifisering angående objekter det er naturlig å registrere i forbindelse med kvartærgeologisk kartlegging. Dette gir muligheter for effektiv og samordnet lagring, utveksling og presentasjon av løsmassegeologi. Denne standarden danner grunnlag for produktspesifikasjoner innen løsmassekartlegging på land og innen kartlegging av marine løsmasser.

2 Normative referanser

3 Definisjoner og forkortelser

Definisjoner

En standard, som skal beskrive kvartærgeologiske forhold i Norge, har mange faguttrykk. Behovet for definisjoner av begrep kan være stort dersom man ikke er fagmann på området. Når det gjelder forklaring til spesialuttrykk henvises det til lett tilgjengelig litteratur på ngu.no og på nettet, som samtidig vil gi ikke-geologen en bedre forståelse av den geologiske sammenhengen.

Applikasjonsskjema

informasjonsmodellene i SOSI-modellregister er modellert som UML-modeller. UML-modellen for et datasett benevnes som et UML-applikasjonsskjema. Fra UML-applikasjonsskjema kan det automatisk genereres et GML-applikasjonsskjema som beskriver hvordan dataene representeres som GML.

Datasett

identifiserbar samling av beslektede data

Egenskap

navngitt kjennetegn eller karakteristikk av et objekt

Geodata

data i elektronisk form med direkte eller indirekte referanse til et bestemt sted eller geografisk område

Kart

generalisert avbildning av geografiske objekter med deres romlige relasjoner; med angitt geodetisk datum, projeksjon og koordinatsystem, samt målestokk dersom avbildningen er analog

Kartdata

geodata tilrettelagt for presentasjon av kart

Kvartærgeologi - <https://snl.no/.versionview/2973965>

Kvartærgeologi er læren om kvartærtidens geologiske prosesser og avsetninger, samt Jordens historie gjennom kvartær.

Løsmasser - <https://snl.no/.versionview/2730126>

Løsmasser er jordlagene som ligger over den faste berggrunnen, for eksempel steiner, grus, sand, leire, torv og morenemateriale. Over lange geologiske tidsrom vil slike sedimenter herdes til sedimentære bergarter. Derfor er løsmasser geologisk sett oftest unge. Løsmasser kalles også bare 'jord'. Den øvre del av løsmassene som påvirkes av klima, planter, bakterier med mer kalles jordsmonn.

Objekt

forekomst (instans) av en objekttype [SOSI]

Objektkatalog definisjon og beskrivelse av objekttyper, objekttegenskaper samt relasjoner mellom objekter, sammen med eventuelle funksjoner som er anvendt for objektet [SOSI]

Objekttype geografisk objekttype - en klasse av objekter med felles egenskaper, forholdet mot andre objekttyper og funksjoner [SOSI]

Produktspesifikasjon

detaljert beskrivelse av ett datasett eller en serie med datasett med tilleggsinformasjon som gjør det mulig å produsere, distribuere og bruke datasettet av andre (tredjepart) [SOSI]

Sedimentkornstørrelse

Det er valgt å gå nærmere inn på definisjoner som gjelder sedimentkornstørrelse fordi det er benyttet forskjellige klassifikasjonssystemer i sjø og på land.

I sjøen er inndelingen basert på Folks klassifikasjonssystem (Folk 1954 - https://en.wikipedia.org/wiki/Folk_classification) gjengitt i to trekantdiagram (Figur 1. Trekantplott), med grus til stede i sedimentet (inntil 2% grus i sedimentet uten at dette blir tatt hensyn til i benevnelsen av jordart). I trekant 1 er **mud/slam** definert til silt + leir, uten at forholdstallet spesifiseres, mens **mud /slam** i trekant 2 er spesifisert til å være hvor leir: silt (leir/silt forholdet) er fra 2:1 til 1:2.

På land er det vår egen modifikasjon som tilsier at det må være minimum 2% grus, det andre systemet (trekantplott) er modifisert slik at det kan være benyttet en annen klassifisering av kornsammensetningen (se tabell) både ved bruk av punktsymboler og ved flateangivelser.

Kornstørrelsesfraksjoner (modifisert etter Wentworth 1922)

Wentworth (1922) grain size classification detailed chart. The canonical definition of sediment grain sizes as defined by geologist Chester K. Wentworth in a 1922 article in *The Journal of Geology*: «A Scale of Grade and Class Terms for Clastic Sediments» <https://doi.org/10.1086/622910>

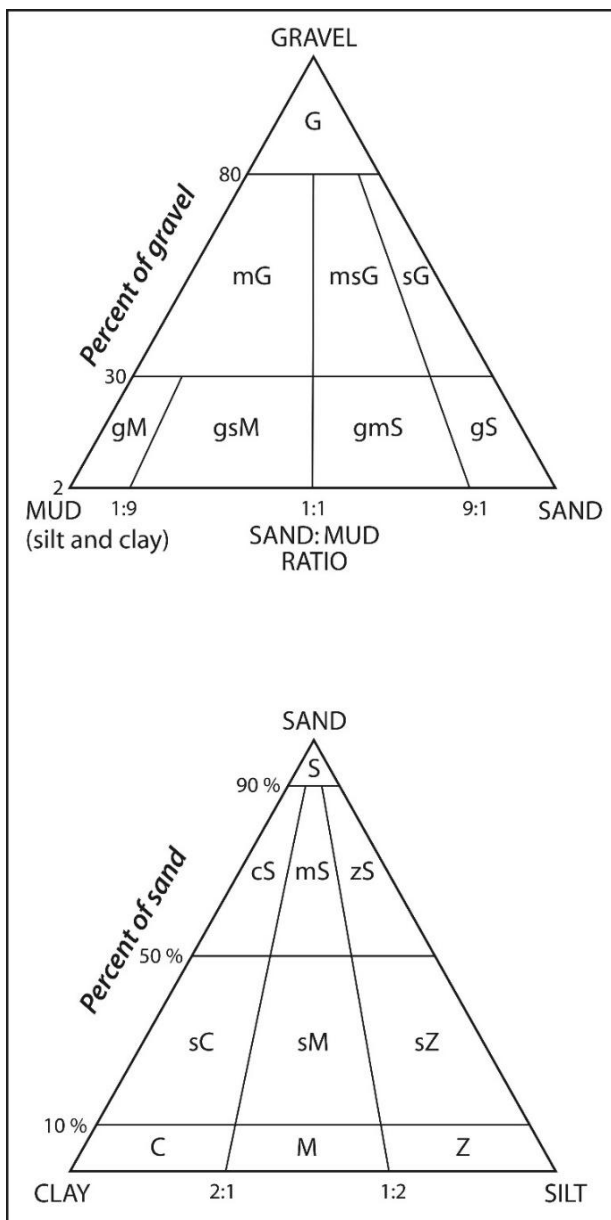
Benevnelse	Kornstørrelsesdiameter (angitt i mm)
Leir	<0.002
Silt	0.002-0.063
Sand	0.063-2.0
Grus	2.0-64
Stein	64-256
Blokk	>256

Sediment navn og forkortelse (engelsk) benyttet i trekantplott (Figur 1. Trekantplott)

Forklaring/Forslag til navn ut fra kornstørrelsessammensetning	Forkortelse engelsk
Stein og blokk	
Grus	G
Sandholdig grus	sG
Slamholdig (<i>slam = silt og leir</i>) sandholdig grus	msG
Slamholdig (<i>slam = silt og leir</i>) grus	mG
Grusholdig sand	gS
Grusholdig slamholdig (<i>slam = silt og leir</i>) sand	gmS
Grusholdig sandholdig slam (<i>slam = silt og leir</i>)	gsM
Grusholdig slam (<i>slam = silt og leir</i>)	gM
Grov sand	
Sand	S
Fin sand	
Siltig sand	zS
Slamholdig sand	mS

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde: Løsmassegeologi 5.0 Utkast**

Forklaring/Forslag til navn ut fra kornstørrelsessammensetning	Forkortelse engelsk
Leirig sand	cS
Sandig silt	sZ
Silt	Z
Sandig slam	sM
Sandig leir	sC
Slam	M
Organisk slam	
Leir	C
Diamikton	Di
Uspesifisert med hensyn på kornstørrelse	
Tynt eller usammenhengende sedimentdekke over fjell	
Bart fjell	

Figur 1. Trekantplott - etter Folks klassifikasjonssystem

https://en.wikipedia.org/wiki/Folk_classification

Forkortelser

SOSI Samordnet Opplegg for Stedfestet Informasjon – et standardformat for digitale geodata (SOSI-standard)

UML Unified Modeling Language. Modelleringspråk som (blant annet) brukes til å beskrive geografiske informasjonsmodeller

XML Extensible Markup Language (XML) er et språk for å kommunisere mellom maskiner

GML Geography Markup Language – Internasjonalt standardformat (XML-basert) for utveksling av geografisk informasjon

4 Generelt om fagområdet

Kvartærgeologisk kartlegging har en lang utviklingshistorie ved NGU. Mange av de første geologene kartla både berggrunn og løsmasser, og flere berggrunnskart hadde dels med opplysninger om løsmassene og isbevegelsene. På 1950-tallet ble det utført en omfattende kvartærgeologisk kartlegging og utgitt seks kvartærgeologiske kart i M 1:250.000. Det ble også arbeidet med kvartærgeologiske kart i større målestokk, men disse kartene ble ikke trykt. Arbeidsfeltet fikk et oppsving fra midten av 1970-tallet med systematisk løsmassegeologisk (kvartærgeologisk) kartlegging, og det ble utarbeidet standard tegnforklaring og generelle kartbeskrivelser for kvartærgeologiske kart i M 1:50.000 og 1:20.000. I de første 10-årene var fokuset på å få oversikt over glasiasjonshistorie og løsmassene i landskapet, ikke minst med tanke på mulige grusressurser. Etter Rissa-raset i 1978 ble fokuset rettet mot å finne områder med finkornede marine avsetninger og spor etter tidligere skred, som basis for kvikkleirevurderinger. I takt med faglig og teknisk utvikling over tid har symbolbiblioteket for løsmassedataene gradvis økt både med hensyn til flater, linjer og punkter.

Produksjonsløypen var i flere tiår analog, og det ble kun produsert trykte papirkart. Disse kartene har blitt scannet og deretter digitalisert på starten av 2000-tallet. Metodikken har så gradvis gått over til fulldigitale arbeidsløyper, og er i dag heldigital fra geologer til brukere. Moderne kartleggingsmetoder og modellering og maskinlæring har endret måten vi tolker og lager geologiske kart på. Det skaper behov for videre utvikling av fagområdestandarden. De digitale dataene ble synliggjort på nett på 2000-tallet, men inkluderte først kun flater. Punkt og linjer ble vist på nett rundt 2017. Underveis ble nedlastningsløsninger og WMS (Web Map Service) tjenester tilgjengelige via Norge digitalt.

Begrepene *kvartærgeologiske kart*, *jordartskart* og *løsmassekart* har i mange tilfelle vært brukt om hverandre ved NGU, og delvis også som synonymer. Innføringen av begrepet *løsmassekart* skjedde parallelt med en betydelig fornorskning av tegnforklaringen til kartene. En ønsket et mer lettfattelig norsk begrep enn *kvartærgeologiske kart*. I sjøen brukes oftest begrepet bunnsedimenter.

Kvartærgeologiske kart av høy kvalitet er i dag NGUs grunnlag for å utarbeide mer brukervennlige temakart for arealplanlegging og ressursforvaltning. Temakartene er tolkningsbaserte forenklinger av utgangsmaterialet, gjerne med vektlegging av spesielle problemstillinger. Som eksempler kan nevnes løsmassenes potensial til infiltrasjon av avløpsvann eller grunnvannspotensial i løsmassene. Et annet eksempel er datasettet som viser mulighet for marin leire, som er basert på løsmassekart (løsmassetyper) og datasett for marin grense.

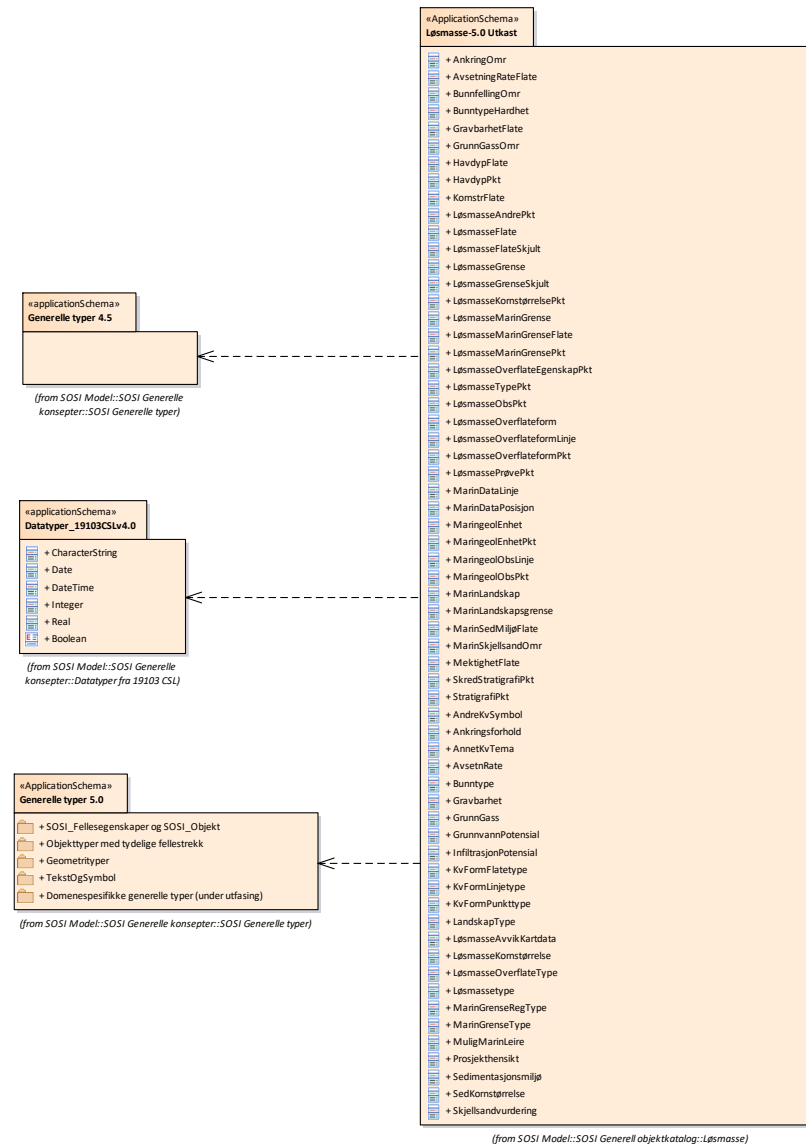
5 Applikasjonsskjema

5.1 Introduksjon

Grafisk beskrivelse av applikasjonsskjema

Fagområdestandard for Løsmassegeologi

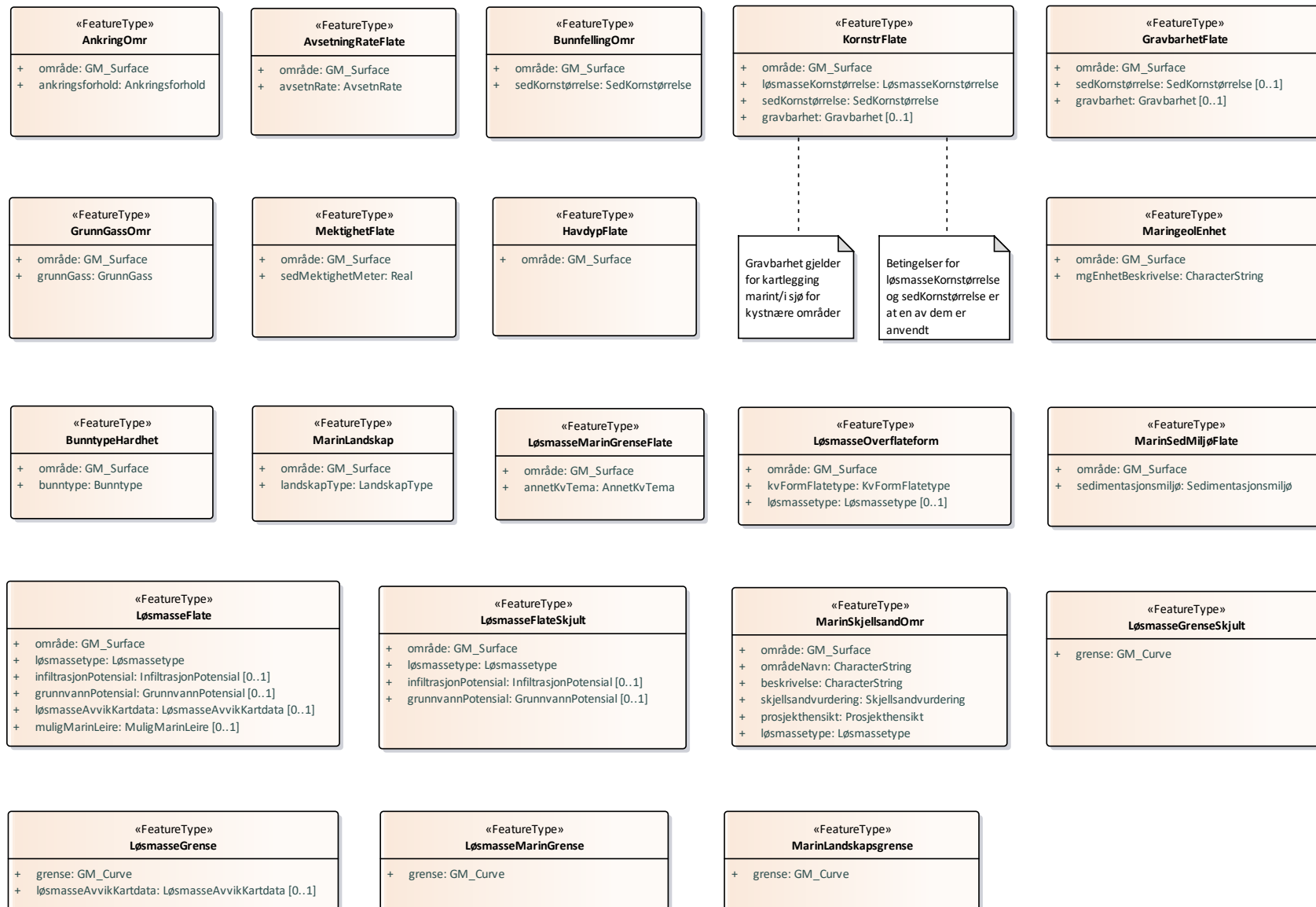

Figur 2. Pakkeavhengigheter

SOSI – generell objektkatalog

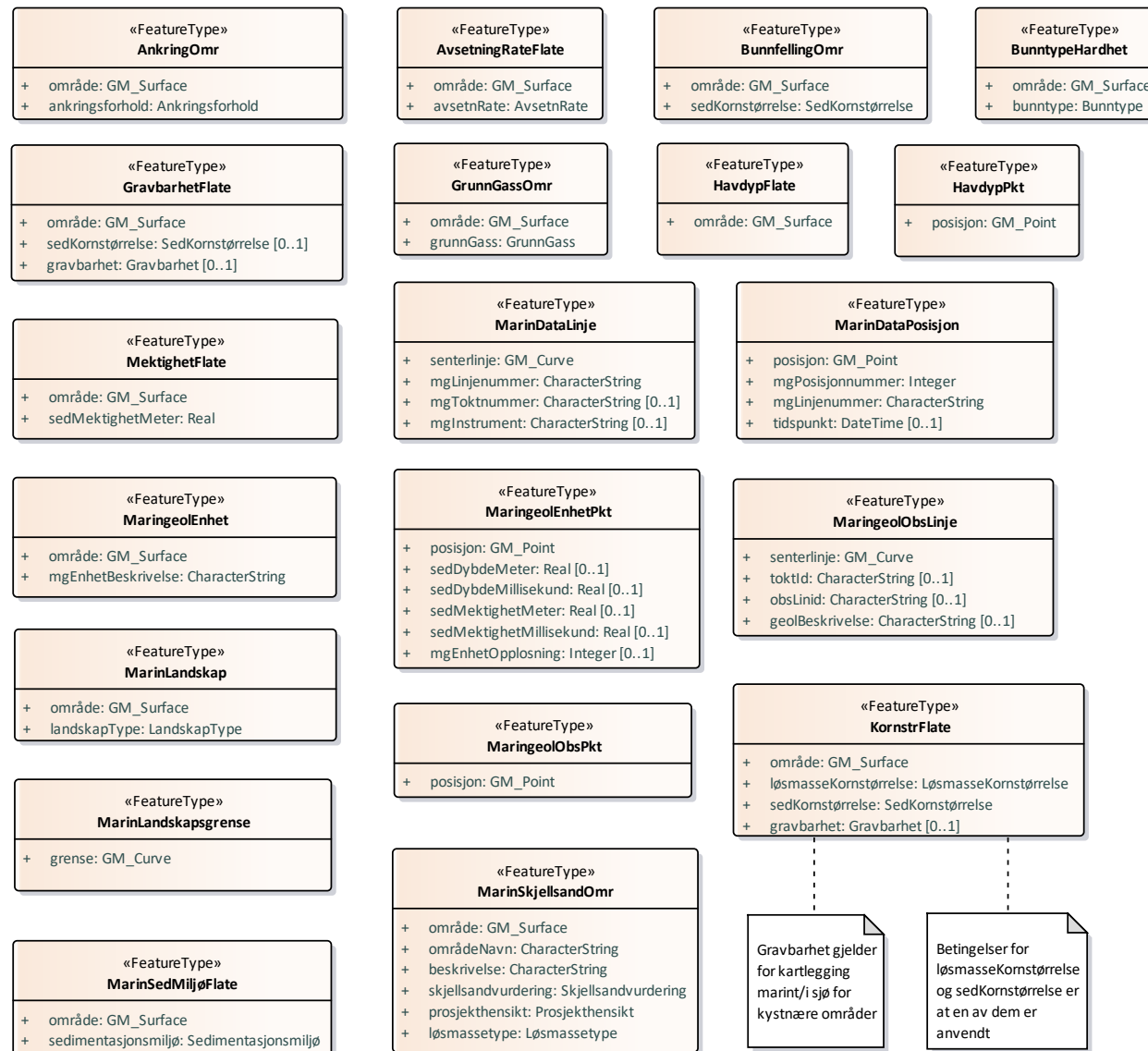
Fagområde: Løsmassegeologi 5.0 Utkast

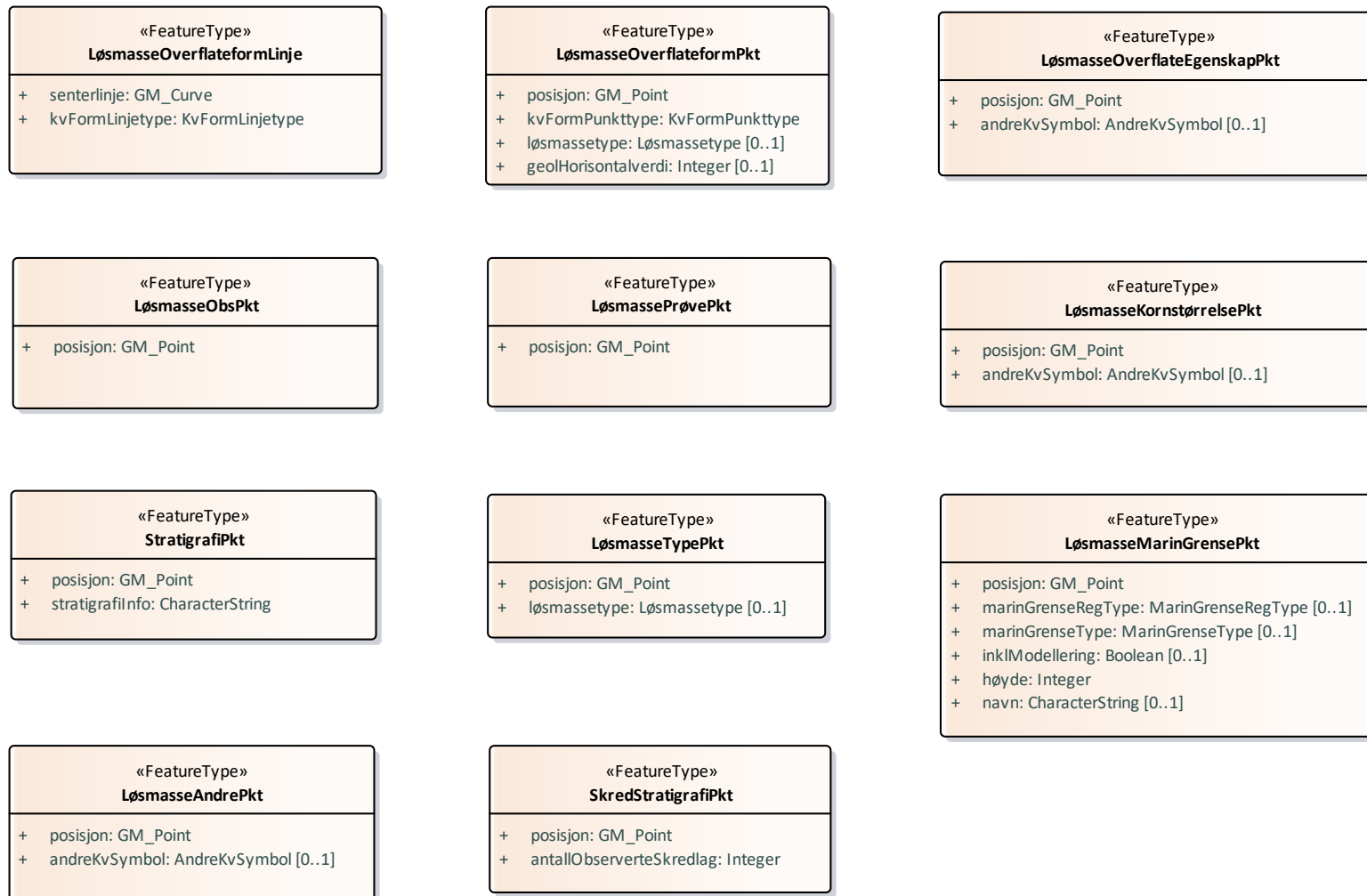
Figur 3. Hoveddiagram flateavgrensninger

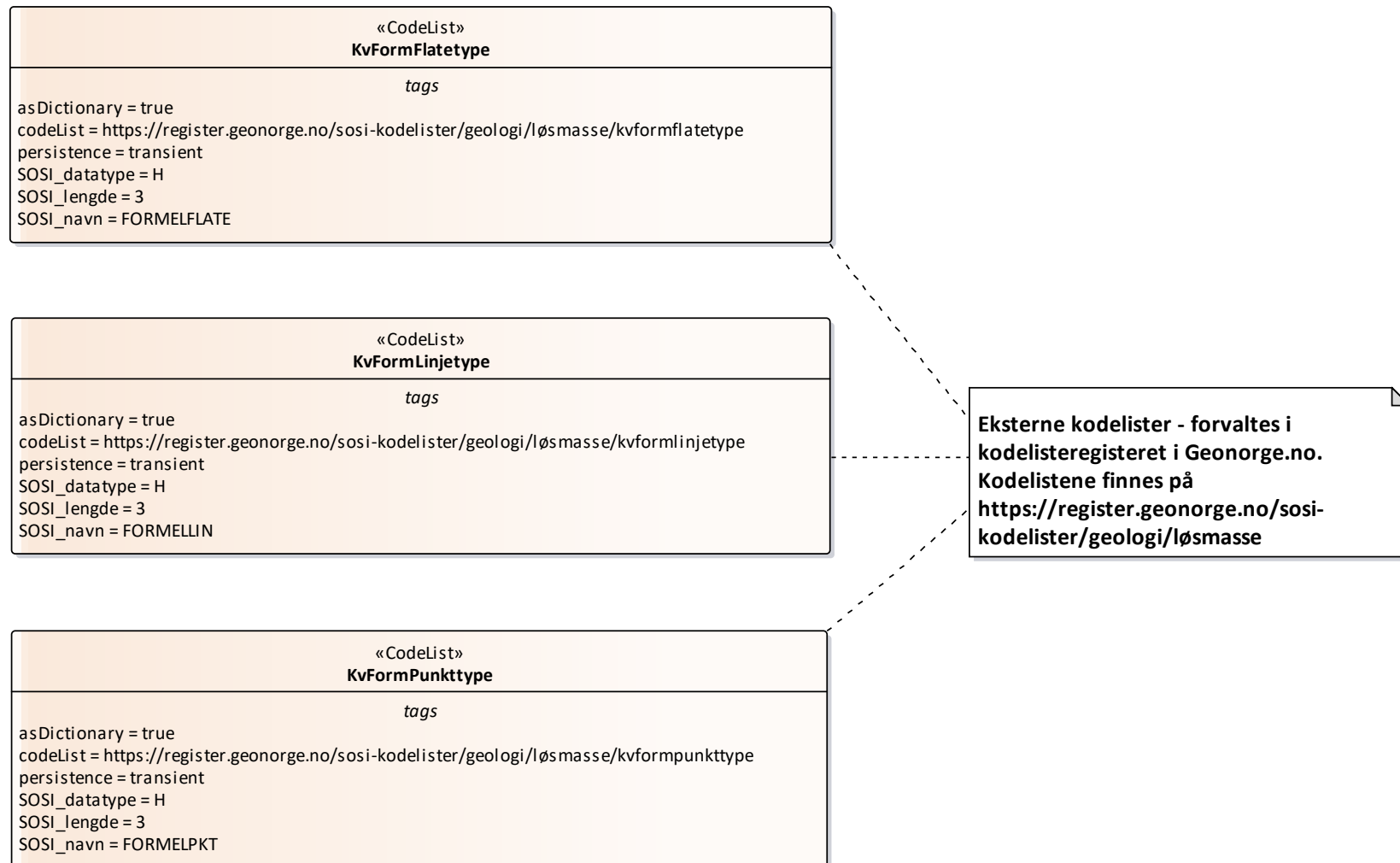
SOSI – generell objektkatalog

Fagområde: Løsmassegeologi 5.0 Utkast

Figur 4. Oversiktsdiagram marine objekttyper

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde: Løsmassegeologi 5.0 Utkast****Figur 5. Løsmasse punkt linje**

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde: Løsmassegeologi 5.0 Utkast****Figur 6. Kodelister formelelementer**

SOSI – generell objektkatalog

Fagområde: Løsmassegeologi 5.0 Utkast

«CodeList» AvsetnRate tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/AvsetnRate SOSI_datatype = T SOSI_lengde = 50 SOSI_navn = AVSETNRATE	«CodeList» Skjellsandvurdering tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/skjellsandvurdering SOSI_datatype = T SOSI_lengde = 50 SOSI_navn = SKJELLSANDVURDERING
«CodeList» Bunntype tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/bunntype SOSI_datatype = H SOSI_lengde = 1 SOSI_navn = BUNNTYPE	«CodeList» Ankringsforhold tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/ankringsforhold SOSI_datatype = H SOSI_kortnavn = ANKRINGSFORHOLD SOSI_lengde = 3 SOSI_navn = ANKRINGSFORHOLD
«CodeList» Gravbarhet tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/gravbarhet SOSI_datatype = H SOSI_lengde = 1 SOSI_navn = GRAVBARHET	«CodeList» GrunnGass tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/grunnGass SOSI_datatype = H SOSI_lengde = 2 SOSI_navn = GRUNNGASS
«CodeList» LandskapType tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/landskaptype SOSI_datatype = H SOSI_lengde = 3 SOSI_navn = LANDSKAPTYPE	«CodeList» Prosjekthensikt tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/prosjekthensikt SOSI_datatype = T SOSI_lengde = 50 SOSI_navn = PROSJEKTHENSIKT
«CodeList» Sedimentasjonsmiljø tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/sedimentasjonsmiljø SOSI_datatype = H SOSI_lengde = 3 SOSI_navn = SEDMILJØ	Eksterne kodelister - forvaltes i kodelisteregisteret i Geonorge.no. Kodelistene finnes på https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse

Figur 7. Kodelister marine elementer

SOSI – generell objektkatalog

Fagområde: Løsmassegeologi 5.0 Utkast

«CodeList» AndreKvSymbol tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/andrekvsymbol persistence = transient SOSI_datatype = H SOSI_lengde = 3 SOSI_navn = AKVSYMBOL	«CodeList» MarinGrenseType tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/maringrensetype SOSI_datatype = H SOSI_lengde = 1 SOSI_navn = MARINGRENSETYPE
«CodeList» AnnetKvTema tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/annetkvtema persistence = transient SOSI_datatype = H SOSI_lengde = 2 SOSI_navn = AKGEOLTEMA	«CodeList» MarinGrenseRegType tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/maringrenseretype SOSI_datatype = H SOSI_lengde = 3 SOSI_navn = MARINGRENSEREGTYPE
«CodeList» GrunnvannPotensial tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/grunnvannpotensial persistence = transient SOSI_datatype = T SOSI_lengde = 40 SOSI_navn = GRUNNVANN	«CodeList» SedKornStørrelse tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/sedkornstorrelse SOSI_datatype = H SOSI_lengde = 3 SOSI_navn = SEDKORNSTR
«CodeList» LøsmasseOverflateType tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/løsmasseoverflatetype persistence = transient SOSI_datatype = H SOSI_lengde = 3 SOSI_navn = LØSMASSEOVERFLATETYPE	«CodeList» InfiltrasjonPotensial tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/infiltrasjonpotensial persistence = transient SOSI_datatype = T SOSI_lengde = 40 SOSI_navn = INFILT
«CodeList» LøsmasseType tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/løsmasstype persistence = transient SOSI_datatype = H SOSI_lengde = 3 SOSI_navn = JORDART	«CodeList» LøsmasseAvvikKartdata tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/løsmasseavvikkartdata SOSI_datatype = T SOSI_lengde = 30 SOSI_navn = LØSMASSEAVVIKKARTDATA
«CodeList» MuligMarinLeire tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/muligmarinleire SOSI_datatype = H SOSI_lengde = 2 SOSI_navn = MUMARLEIRE	«CodeList» LøsmasseKornStørrelse tags asDictionary = true codeList = https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/løsmassekornstorrelse persistence = transient SOSI_datatype = H SOSI_lengde = 2 SOSI_navn = LØSMASSEKORNSTR

Eksterne kodelister - forvaltes i kodelisteregisteret i Geonorge.no. Kodelistene finnes på <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse>

Figur 8. Kodelister øvrige

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast**Tekstlig beskrivelse av applikasjonsskjema****«FeatureType» AnkringOmr**

område som identifiserer ankrings- eller forankringsforhold på havbunnen

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
ankringsforhold	angivelse av ankringsforhold på havbunnen tolket ut fra bunntype og dybde	1	Ankringsforhold
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface

«FeatureType» AvsetningRateFlate

areal med angitt sedimentasjonshastighet

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
avsetnRate	avsetningshastigheten for sedimenter i et område	1	AvsetnRate
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface

«FeatureType» BunnfellingOmr

bunnfellingsområde. Et område på havbunnen der bunntypene tyder på rolige avsetningsforhold med lite strøm. Bunnfellingsområder er et avledet tema/egenskap fra sedKornstørrelse.

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface
sedKornstørrelse	klassifisering av sedimentene basert på kornstørrelsessammensetning.	1	SedKornstørrelse

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast**«FeatureType» BunntypeHardhet**

areal klassifisert etter hav- eller sjøbunnens hardhet

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
bunntype	bunntype med hensyn til hardhet	1	Bunntype
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface

«FeatureType» GravbarhetFlate

areal som beskriver hvor lett eller vanskelig det er å grave i bunnsedimenter. Gravbarhet er en avledet egenskap fra sedKornstørrelse.

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
gravbarhet	angivelse av om det er lett eller vanskelig å grave i havbunnen. Inndelingen er basert på sedimentfordeling, og angir både hvor enkelt det er å grave i bunnen og den forventede stabiliteten til det utgravde området.	0..1	Gravbarhet
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface
sedKornstørrelse	klassifisering av sedimentene basert på kornstørrelsessammensetning.	0..1	SedKornstørrelse

«FeatureType» GrunnGassOmr

areal med fenomener som indikerer naturlig utsiving av grunn gass eller væske fra sedimenter eller berggrunn

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
grunnGass	grunn gass relaterte fenomener i sedimenter og berggrunn	1	GrunnGass
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast**«FeatureType» HavdypFlate**

havdyp i 3D, der den ytre avgrensning i 2D angir hvor det finnes måleverdier/havdyp punkt

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface

«FeatureType» HavdypPkt

lokalitet med måleverdi for havdybde

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
posisjon	sted som objektet eksisterer på	1	GM_Point

«FeatureType» KornstrFlate

areal hvor løsmasser/sedimenter har samme kornstørrelse

Merknad:

Kornstørrelseflate må ha enten sedKornstørrelse eller losmKornstørrelse, sedKornstørrelse gjelder for kartlegging marint/i sjø - mens losmKornstørrelse gjelder for kartlegging på land.

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
gravbarhet	angivelse av om det er lett eller vanskelig å grave i havbunnen. Inndelingen er basert på sedimentfordeling, og angir både hvor enkelt det er å grave i bunnen og den forventede stabiliteten til det utgravde området.	0..1	Gravbarhet
løsmasseKornstørrelse	klassifisering av løsmassene basert på kornstørrelsessammensetning. Kornfordeling baseres på målte prosentandeler av forskjellige kornfraksjoner	1	LøsmasseKornstørrelse
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface
sedKornstørrelse	klassifisering av sedimentene basert på kornstørrelsessammensetning	1	SedKornstørrelse

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast**«FeatureType» LøsmasseAndrePkt**

Diverse kvartærgeologiske punkter

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
andreKvSymbol	kvartærgeologiske symboler som ikke er formelementer	0..1	AndreKvSymbol
posisjon	sted som objektet eksisterer på	1	GM_Point

«FeatureType» LøsmasseFlate

areal bestående av en løsmasstype (jordart)

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
grunnvannPotensial	løsmassenes potensial til å inneholde grunnvannsressurser	0..1	GrunnvannPotensial
infiltrasjonPotensial	løsmassenes egenskaper til å infiltrere og rense avløpsvann	0..1	InfiltrasjonPotensial
løsmasseAvvikKartdata	Beskriver avvik fra forventet kvalitet i kvartærgeologiske kart innenfor den kartlagte målestokken. Denne egenskapen gir veiledning om hvilke kartdata som skal brukes med varsomhet og sammen med tilleggsinformasjon fra andre datakilder.	0..1	LøsmasseAvvikKartdata
løsmasstype	kvartærgeologiske løsmasstyper (jordartstyper)	1	Løsmasstype
muligMarinLeire	mulighet for marin leire Merknad: bør kun benyttes under/ved marin grense for arealer som er kartlagt i N50 eller bedre	0..1	MuligMarinLeire
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface

«FeatureType» LøsmasseFlateSkjult

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast

areal som består av en løsmasstype (jordart), men som ikke ligger i dagoverflaten

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
grunnvannPotensial	løsmassenes potensial til å inneholde grunnvannsressurser	0..1	GrunnvannPotensial
infiltrasjonPotensial	løsmassenes egenskaper til å infiltrere og rense avløpsvann	0..1	InfiltrasjonPotensial
løsmasstype	kvartærgeologiske løsmasstyper (jordartstyper)	1	Løsmasstype
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface

«FeatureType» LøsmasseGrense

avgrensning av ulike typer løsmasser (jordarter)

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
grense	forløp som følger overgang mellom ulike fenomener	1	GM_Curve
løsmasseAvvikKartdata	Beskriver avvik fra forventet kvalitet i kvartærgeologiske kart innenfor den kartlagte målestokken. Denne egenskapen gir veiledning om hvilke kartdata som skal brukes med varsomhet og sammen med tilleggsinformasjon fra andre datakilder.	0..1	LøsmasseAvvikKartdata

«FeatureType» LøsmasseGrenseSkjult

avgrensning av areal som består av en løsmasstype (jordart), men som ikke ligger i dagoverflaten

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
grense	forløp som følger overgang mellom ulike fenomener	1	GM_Curve

«FeatureType» LøsmasseKornstørrelsePkt

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast

Punkter som beskriver kornstørrelse i området som de er plassert innenfor. Punktene har ikke en absolutt plassering, men er kartografisk plassert i det området som beskrives.

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
andreKvSymbol	kvartærgeologiske symboler som ikke er formelementer	0..1	AndreKvSymbol
posisjon	sted som objektet eksisterer på	1	GM_Point

«FeatureType» LøsmasseMarinGrense

høyeste havnivå etter siste istid

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
grense	forløp som følger overgang mellom ulike fenomener	1	GM_Curve

«FeatureType» LøsmasseMarinGrenseFlate

områdene (arealene) henholdsvis under og over marin grense

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
annetKvTema	andre kvartærgeologiske tema	1	AnnetKvTema
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface

«FeatureType» LøsmasseMarinGrensePkt

punktobservasjon for marin grense

Egenskaper

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast

Navn	Definisjon	Multipl	Type
høyde	et punkts vertikale avstand over en fysisk eller matematisk definert referanseflate [H]	1	Integer
inklModellering	definerer om marin grense-observasjonen er inkludert (Ja) eller ikke (Nei) i modellering av marin grense og tidligere havdekte områder. Ekskludering av marin grense-observasjoner er basert på en regionalgeologisk vurdering.	0..1	Boolean
marinGrenseRegType	høyeste havnivå etter siste istid	0..1	MarinGrenseRegType
marinGrenseType	type avsetning eller landskapsform registreringen er basert på	0..1	MarinGrenseType
navn	ord som noen eller noe kalles ved	0..1	CharacterString
posisjon	sted som objektet eksisterer på	1	GM_Point

«FeatureType» LøsmasseOverflateEgenskapPkt

Punkter som beskriver overflatens karakter i området som de er plassert innenfor. Punktene har ikke en absolutt plassering, men er kartografisk plassert i det området som beskrives.

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
andreKvSymbol	kvartærgeologiske symboler som ikke er formelementer	0..1	AndreKvSymbol
posisjon	sted som objektet eksisterer på	1	GM_Point

«FeatureType» LøsmasseTypePkt

Små løsmasseavsetninger. Lokalitet for angivelse av løsmasstype som symbol der utbredelsen er for liten til å registrere den som areal med hensyn til målestokken det er kartlagt i.

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
løsmasstype	kvartærgeologiske løsmasstyper (jordartstyper)	0..1	Løsmasstype

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast

Navn	Definisjon	Multipl	Type
posisjon	sted som objektet eksisterer på	1	GM_Point

«FeatureType» LøsmasseObsPkt

lokalitet med observasjon, måling o.l. vedrørende løsmassene

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
posisjon	sted som objektet eksisterer på	1	GM_Point

«FeatureType» LøsmasseOverflateform

areal med formelement i løsmassenes overflate

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
kvFormFlatetype	område med bestemte formelementer	1	KvFormFlatetype
løsmassetype	kvartærgeologiske løsmassetyper (jordartstyper)	0..1	Løsmassetype
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface

«FeatureType» LøsmasseOverflateformLinje

observert overflateform med lineær utstrekning

Eksempel: Terrassekant, vifte, haug, rygg

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
kvFormLinjetype	kvartærgeologiske formelementlinjer	1	KvFormLinjetype

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast

Navn	Definisjon	Multipl	Type
senterlinje	forløp som følger objektets sentrale del	1	GM_Curve

«FeatureType» LøsmasseOverflateformPkt

punktobservasjon av overflateform i løsmassene

Eksempel: Dødisgrop, haug

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
geolHorisontalverdi	verdi på måling i horisontalplanet (0-360°). Angir stupretning for linjestrukturer og strøkretning (i henhold til høyrehåndsregelen) for planstrukturer.	0..1	Integer
kvFormPunkttype	kvartærgeologiske formelementpunkter	1	KvFormPunkttype
løsmasstype	kvartærgeologiske løsmasstyper (jordartstyper)	0..1	Løsmasstype
posisjon	sted som objektet eksisterer på	1	GM_Point

«FeatureType» LøsmassePrøvePkt

lokalitet hvor det er tatt prøve av løsmassen

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
posisjon	sted som objektet eksisterer på	1	GM_Point

«FeatureType» MarinDataLinje

markerer en linje på havoverflaten hvor det er utført maringeologiske målinger

Egenskaper

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast

Navn	Definisjon	Multipl	Type
mgInstrument	type instrument som er anvend	0..1	CharacterString
mgLinjenummer	nummer på maringeologisk linje	1	CharacterString
mgToktnummer	nummer på maringeologisk tokt	0..1	CharacterString
senterlinje	forløp som følger objektets sentrale del	1	GM_Curve

«FeatureType» MarinDataPosisjon

punktposisjon på en maringeologisk datalinje

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
mgLinjenummer	nummer på maringeologisk linje	1	CharacterString
mgPosisjonnummer	nummer på maringeologisk posisjon	1	Integer
posisjon	sted som objektet eksisterer på	1	GM_Point
tidspunkt	et punkt på en underliggende tidsakse	0..1	DateTime

«FeatureType» MaringeolEnhet

maringeologisk tolket 3D-kropp (legeme?), der den ytre avgrensning i 2D angir hvor det finnes måleverdier/punkt for maringeologisk enhet

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
mgEnhetBeskrivelse	Tekstlig beskrivelse av maringeologisk enhet	1	CharacterString
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast**«FeatureType» MaringeolEnhetPkt**

punktposisjon med måleverdi(er) innenfor en maringeologisk enhet

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
mgEnhetOpplosning	oppløsning angitt i meter mellom punkter i et grid	0..1	Integer
posisjon	sted som objektet eksisterer på	1	GM_Point
sedDybdeMeter	dybde ned til en bestemt sedimentflate eller ned til fast fjell (TWT), målt i meter	0..1	Real
sedDybdeMillisekund	dybde ned til en bestemt sedimentflate eller ned til fast fjell (TWT), målt i millisekund	0..1	Real
sedMektighetMeter	mektigheter (lagtykkelsen) til sedimenter og sedimentbergarter, målt i meter	0..1	Real
sedMektighetMillisekund	mektigheter (lagtykkelsen) til maringeologisk enhet, målt i millisekund	0..1	Real

«FeatureType» MaringeolObsLinje

linjeforløp hvor det er utført maringeologiske observasjoner

Eksempel: Videoopptak

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
geolBeskrivelse	beskrivende tekstfelt eller link (URL) til tekstlig beskrivelse	0..1	CharacterString
obsLinid	identifikasjonsnummer på observasjonslinje	0..1	CharacterString
senterlinje	forløp som følger objektets sentrale del	1	GM_Curve
toktId	identifikasjonsnummer på tokt	0..1	CharacterString

«FeatureType» MaringeolObsPkt

lokalitet på hav-/sjøbunnen med observasjoner, måling o.l.

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast**Egenskaper**

Navn	Definisjon	Multipl	Type
posisjon	sted som objektet eksisterer på	1	GM_Point

«FeatureType» MarinLandskap

areal som viser utstrekningen til et visst landskap på havbunnen

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
landskapType	inndeling av havområdene i ulike marine landskap. Landskap er definert som større geografiske områder med enhetlig visuelt preg	1	LandskapType
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface

«FeatureType» MarinLandskapsgrense

grense for marine landskapsområder

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
grense	forløp som følger overgang mellom ulike fenomener	1	GM_Curve

«FeatureType» MarinSedMiljøFlate

areal som viser utstrekning av en viss type sedimentologiske forhold nær sjøbunnen

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface
sedimentasjonsmiljø	dominerende prosesser som påvirker havbunnen	1	Sedimentasjonsmiljø

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast**«FeatureType» MarinSkjellsandOmr**

Område på havbunnen med skjellsand.

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
beskrivelse	Tekstlig beskrivelse av skjellsandområdet, med blant annet informasjon om feltregistreringer fra prøver, eksponeringsgrad, områdestørrelse og utbredelse.	1	CharacterString
løsmasstype	kvartærgeologiske løsmasstyper (jordartstyper)	1	Løsmasstype
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface
områdeNavn	Geografisk navn brukt om kartleggingsområdet.	1	CharacterString
prosjekthensikt	Formålet med kartleggingsarbeidet dataene har sitt opphav i.	1	Prosjekthensikt
skjellsandvurdering	Vurdering av muligheten for å finne skjellsand innenfor området, ut fra kartleggingsmetodikk.	1	Skjellsandvurdering

«FeatureType» MektighetFlate

areal som gjengir lagtykkelsen på ulike sedimenter (stratigrafiske enheter)

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
område	objektets utstrekning	1	GM_Surface
sedMektighetMeter	mektigheter (lagtykkelsen) til sedimenter og sedimentbergarter, målt i meter	1	Real

«FeatureType» SkredStratigrafiPkt

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast

Tolkning av minimum antall skredhendelser i snitt. Kan representere ulike skredtyper. Brukes ved 2 eller flere observerte stratigrafiske skredlag.

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
antallObserverteSkredlag	antall observerte skredlag	1	Integer
posisjon	sted som objektet eksisterer på	1	GM_Point

«FeatureType» StratigrafiPkt

lokaltet hvor det er gitt informasjon om sedimenters stratigrafi og kornstørrelse

Egenskaper

Navn	Definisjon	Multipl	Type
posisjon	sted som objektet eksisterer på	1	GM_Point
stratigrafiInfo	Kodet informasjon om mektighet og lagfølge i stratigrafipunktet merket x Eks: x 3 - den kartlagte avsetning er 3 m mektig x >2 - mektigheten til den kartlagte avsetningen er større enn 2 m x 1S/3SG/Fj - den kartlagte avsetningen består av 1 m sand, under er det 3 m sandig grus over fjell x 2/5B/>1M - den kartlagte avsetningen er 2 m mektig, under er det en 5 m mektig breelvavsetning over morenemateriale som er mer enn 1 m mektig	1	CharacterString

«CodeList» AndreKvSymbol

kvartærgeologiske symboler som ikke er formelementer eller linjeelementer

Merknad: Ved kornstørrelsesangivelsen angis den dominerende fraksjon i substantiv, se tabell i kap. Definisjoner og forkortelser. Dersom andre fraksjoner inngår med mer enn 10%, er disse omtalt i adjektivform, f.eks. sandig grus (grus dominerer, sand utgjør mer enn 10%, andre fraksjoner enkeltvis utgjør mindre enn 10%). For usorterte avsetninger (f.eks. morenemateriale) er kornstørrelsen ikke angitt

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast

---

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/andrekvsymbol>

«CodeList» Ankringsforhold

angivelse av ankringsforhold på havbunnen tolket ut fra bunntype og dybde

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/ankringsforhold>

«CodeList» AnnetKvTema

andre kvartærgeologiske tema

Merknad: Tema som f.eks. i områder over/under marin grense, isskille, hovedvannskille mv. Bygges ut etter behov

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/annetkvtema>

«CodeList» AvsetnRate

avsetningshastigheten for sedimenter i et område

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/AvsetnRate>

«CodeList» Bunntype

bunntype med hensyn til hardhet

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/bunntype>

«CodeList» Gravbarhet

angivelse av om det er lett eller vanskelig å grave i havbunnen. Inndelingen er basert på sedimentfordeling, og angir både hvor enkelt det er å grave i bunnen og den forventede stabiliteten til det utgravde området.

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/gravbarhet>

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast

---

«CodeList» GrunnGass

grunn gass relaterte fenomener i sedimenter og berggrunn

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/grunn-gass>**«CodeList» GrunnvannPotensial**

Løsmassenes potensial til å inneholde grunnvannsressurser

Merknad: I hovedsak avledet tema basert på løsmasse overflatekartlegging (varierer avhengig av målestokk)

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/grunnvannpotensial>**«CodeList» InfiltrasjonPotensial**

Løsmassenes potensielle egenskaper til å infiltrere og rense avløpsvann

Merknad: Avledet tema basert på løsmasse overflatekartlegging (varierer avhengig av målestokk)

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/infiltrasjonpotensial>**«CodeList» KvFormFlatetype**

område med bestemte formelementer

Merknad: Utformet som flateavgrensninger på kvartærgeologiske og maringeologiske kart. Formelementene kan være naturlig dannet eller menneskeskapt. De samme formelementene kan også forekomme som punktregistreringer og/eller linjeregistreringer

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/kvformflatetype>**«CodeList» KvFormLinjetype**

kvartærgeologiske formelementlinjer

Merknad: Linjetema på kvartærgeologiske kart. Viser former skapt under isavsmeltingen, elve-/bekkeformer, strandformer eller skredformer mm. Ved flere av linjesymbolene må en ta hensyn til digitaliseringsretningen for å få symbolet riktig

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/kvformlinjetype>

«CodeList» KvFormPunkttype

kvartærgeologiske formelementpunkter

Merknad: Punkttema på kvartærgeologiske eller maringeologiske kart. Viser former skapt under isavsmeltingen, elve-/bekkeformer, strandformer og skredformer mm. OBS! De samme formelementene kan også forekomme som linjeregistrering (se kvFormLinjetype).

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/kvformpunkttype>

«CodeList» LandskapType

Inndeling av havområdene i ulike marine landskap. Landskap er definert som større geografiske områder med enhetlig visuelt preg.

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/landskaptype>

«CodeList» LøsmasseAvvikKartdata

Beskriver avvik fra forventet kvalitet i kvartærgeologiske kart innenfor den kartlagte målestokken.

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/løsmasseavvikkartdata>

«CodeList» LøsmasseKornstørrelse

angivelse av arealer (på land) med lik kornstørrelsessammensetning. Kornfordeling baseres på feltobservasjoner

Merknad: Se tabell i kap. Definisjoner og forkortelser

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/løsmassekornstørrelse>

«CodeList» LøsmasseOverflateType

løsmasseoverflaten er påvirket av sekundære prosesser som for eksempel vær og vind

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/løsmasseoverflatetype>

«CodeList» Løsmasstype

kvartærgeologiske løsmasstyper (jordartstyper)

Merknad: Nærmere forklaring til definisjoner og dannelsesmåte er å finne i heftet; Kvartærgeologisk kart over Norge, 1:1 mill., tema jordarter (Thoresen M, Norges geologiske undersøkelse, 1991) og i NGU intern-rapport 2001.018 (Bergstrøm m.fl.).

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/løsmasstype>

«CodeList» MarinGrenseRegType

høyeste havnivå etter siste istid

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/maringrenseregtype>

«CodeList» MarinGrenseType

type avsetning eller landskapsform registreringen er basert på

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/maringrensetype>

«CodeList» MuligMarinLeire

mulighet for marin leire

Merknad: bør kun benyttes under/ved marin grense for arealer som er kartlagt i N50 eller bedre

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/muligmarinleire>

«CodeList» Prosjekthensikt

Formålet med kartleggingsarbeidet dataene har sitt opphav i.

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/prosjekthensikt>

SOSI – generell objektkatalog**Fagområde:** Løsmassegeologi 5.0 Utkast

---

«CodeList» Sedimentasjonsmiljø

dominerende prosesser som påvirker havbunnen

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/sedimentasjonsmiljø>**«CodeList» SedKornstørrelse**

klassifisering av sedimentene basert på kornstørrelsessammensetning

Eksempel: **Slamholdig grus**. Sand:silt+leir <1:1, grus 30-80% betyr at sedimentet består av 30-80% grus, og i de øvrige 20-70% er innholdet av slam (silt+leire) større enn innholdet av sand.*URI til ekstern kodeliste:* <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/sedkornstørrelse>**«CodeList» Skjellsandvurdering**

Vurdering av muligheten for å finne skjellsand innenfor området, ut fra kartleggingsmetodikk.

URI til ekstern kodeliste: <https://register.geonorge.no/sosi-kodelister/geologi/løsmasse/skjellsandvurdering>

6 Bibliografi

«SOSI Regler for UML-modellering 5.1» <https://register.geonorge.no/standarder/sosi/del-1-generell-del/regler-for-uml-modellering/5.1>

Chester K. Wentworth: «A Scale of Grade and Class Terms for Clastic Sediments»
<https://doi.org/10.1086/622910>

Wentworth (1922) grain size classification <https://www.planetary.org/space-images/wentworth-1922-grain-size>

Folk classification https://en.wikipedia.org/wiki/Folk_classification

Løsmasser <https://snl.no/.versionview/2730126>

Kvartærgeologi <https://snl.no/.versionview/2973965>